

(אודיורסקיצה)

	הרמויות :
הפרופיסור	הקריין
בעל-המלון	סוקראטס
נער	סידיאס
נערת-הפרחים	הרמיון סיראן
	עיתונאים

קריין : (מגחך ומצחקק כל העת) סיגריה, רבותי?... (מדליק מצית) קצת ויסקי בקרח? ההה, ידעתי, (קול המזיגה) הו, על לא דבר! עכשיו הרבה יותר טוב — ובכן, מאזינים נכבדים, את המעשייה שנשמע בעוד שעה קלה כינינו בשם דראמה קומית (גיחוכו גובר), וכל דימיון בין הגיבורים לאנשים במציאות הינו מקרי לחלוטין. ההתרחשויות — על דיברתי — הינן דימיוניות בהחלט. אני, עבדכם הנאמן (נשמעים 4 צלילים המציגים אותו), ארשה לעצמי להפריעכם מפעם לפעם ולהביע את דעתי על המתרחש, וכן להבהיר את הדברים הסתומים. תכירוני לסי (4 הצלילים). הו, הרשמיות הזאת!

אנו נמצאים באחד מחדרי המלון הלא-מכובד ביותר, ביבר המנוולים שבציר התחתית. חדר קטן ונמוך-תקרה, החום גדול. גיבורנו, את שמו אני רשאי לגלות לכם, מאחר שיש לו חשיבות מיוחדת בסיפורנו זה, גיבורנו תיכנן הפיכה נגד הסדר הישן ונתכוון להקים עולם...

סוקראטס : (בטלפון) הלו! הלו!...

קריין : זה הוא? אני מוכרח לסיים. מאזיני היקרים, איהפך בינתיים לזבוב ואשב על קרחתו הגדולה — עליו להיות עצבני ואין הוא יודע על כך... (4 הצלילים. זימוזם וציחקוק).

סוקראטס : הלו!... אבקש את משרד המלחמה... כן — זה דחוף!... בסדר, אני מחכה — אלהים אדירים — סידיאס? אבקש את סידיאס!... סידיאס? מה פירוש כל זאת? לא להתרגש, לכל הרוחות, מה פירוש הדברים — מה חושב אתה שאני צומד לעשות בחדר מזוהם זה? לא אשפיל עצמי כאן אפילו באיבוד לדעת —

ראשית-כול, היכן אני נמצא? מה אני עושה כאן?... דעתי אינה צלולה ביותר (צחוק מקנטר של הקריין) והזבובים הנוראים האוכלים את בשרי... אתה בא אלי מייד? אני מחכה לך — (שהות ומסיים ברוגזה) בוקר טוב, סידיאס! (מניח את השפופרת. נכנס בעל המלון).

בעל המלון: אדוני, לשרותך.

סוקראטס: מי אתה?

בעל המלון: בעל "ביבר המנוולים", אדוני.

סוקראטס: (פולט קול שיעול, שהות) שלח לי מייד את עיתוני הבוקר ומניפה נגד הזבובים המזוהמים.

בעל המלון: כן, אדוני.

סוקראטס: (בלחש) חכה רגע — אפשר אתה יכול לומר לי כמה זמן אני נמצא במקום זה? מי הביאני לכאן? אני מתקשה להיזכר בכל שקרה לי בשעות האחרונות.

בעל המלון: (מתפלא) אדוני —

סוקראטס: האם יודע אתה מי אני?

בעל המלון: בוודאי, אדוני!

סוקראטס: ובכן, מרגע זה אתה שוכח כל מה שידוע לך עלי — האם אתה מבין? בעל המלון: כרצונך, אדוני.

סוקראטס: מהר לשלוח לי את העיתונים וכד מיים צוננים, זה ישיב לי את רוחי במקצת — אם יגיעו מכתבים או מברקים, שלחם אלי מייד.

בעל המלון: על שמו של מי, אדוני?

סוקראטס: אתה מעז? ... (כולא רוחו) על שמו... על שמו של... (רוטט. הקריין מצחקק) איני יודע — הו, איני יכול בשום פנים להיזכר... מה היה לי?... זה סידיאס הגדול!... אני בטוח שזה סידיאס...

בעל המלון: אולי על שם סוקראטס?

סוקראטס: סוקראטס?... מה זה עלה פתאום על דעתך? (בעל המלון צחק וטורק את הדלת). הלך — מה אמר מנוול זה?... (לטלפון): הלו!... הלו!... את טיראן... אבקש את הרמין טיראן — כן — הו, חבל... יצאה לבקר ידיד — לא! לגמרי לא חשוב — אני מצטער, זה הכול! (מניח את השפופרת; מהלך אנה ואנה וחושב) סוקראטס... סוקראטס... (פורץ בצחוק ההולך וגובר. הקריין מצטרף אליו, ואז הולך צחוקו ושוכך, דפיקות בדלת). כן!

נער: עיתונים ומיים, אדוני.

סוקראטס: הנח על השולחן... (הנער יוצא) "סוקראטס יוצא היום להורג"...

קריין: "סוקראטס יוצא היום להורג"... כותרת מצחיקה. אין זהו תופס את הדברים עדיין — אני אקרא לפניכם את הידיעה (תוך-כדי קריאתו נשמעים מילמודי סוקראטס): "בית-הדין הצבאי מצא הבוקר את סוקראטס אשם ברצח המפקד העליון של הכוחות המזוינים, המארשאל טיראן, ובארגון מרד להפלת המשטר. פסק-דין המוות יוצא לפועל היום. העם מתבקש לשמור על השקט, על הצדק ועל השלום. יחי העם!".

סוקראטס : (מסיים את קריאתו)... על הצדק ועל השלום. יחי העם!... קנוניה שפלה...
קריץ : (מגחך) קנוניה... מדוע אינו שותה מים צוננים?
סוקראטס : (מחג לעצמו) כן... סדיאס... (מנסה לפרוץ בצחוק ואינו מצליח). סדיאס
הגדול...

סדיאס : (טריקח דלת) אדוני.

סוקראטס : (נדהם) אתה?... (שהוח) מי אתה?

סדיאס : הרשה לי להציג את עצמי — סדיאס מהעיר העליונה.

סוקראטס : סדיאס! ריבון העולמים, לרגע חשבתוך לטיראן שקם מקיברו. מעולם
לא שמתי לב שקיים דימיון כה בולט ביניכם. הו, אני מצטער, סדיאס —
סדיאס : אני מבין לרוחך.

סוקראטס : אתה נראה טוב מתמיד... ומתו האות הזהוב שעל חוץ, אם מותר לי
לשאול?

סדיאס : זהו אות השולט. זה יקל על ההמונים לדעת מיהו השולט בהם, מה שימנע
אי־הבנות בעתיד.

סוקראטס : אני מאחל לך הצלחה במילוי תפקידך החדש, סדיאס (סדיאס משתעל).

סדיאס : תודה. הנשיא העניקו לי בשם העם. המנוול הזה היה אדיב אלי מאוד.
סוקראטס : והעם הריע?

סדיאס : שלוש פעמים. לאחר כל אחת מהבטחותי.

סוקראטס : ומה הבטחת?

סדיאס : לחם ומלחמה — ולהוציא להורג את כל הבוגדים בעם.

סוקראטס : זה היה מחוכם מאוד מצידך. אך מה אני עושה כאן, סדיאס?

סדיאס : אתה אורח־הכבוד של הסדר החדש.

סוקראטס : הו, אני מבין. ועוד שאלה קטנה שלא במקומה — כיצד הצליחה המהפכה?

סדיאס : המהפכה בשיא גדולתה — הגיבורים יוצאו עוד היום להורג — זה רצון
העם.

סוקראטס : קראתי על כך בעיתון.

סדיאס : אני משתתף בצערך.

סוקראטס : אל לך, סדיאס. אילו עלה בידי לתפוס את השלטון לפניך, הייתי עורף

את ראשך עוד אתמול (סדיאס מגחך). הראש שעל כתפוך הדאיג אותי תמיד.

היה לך עורף חזירי מדי.

סדיאס : איני מבין אותך, סוקראטס.

סוקראטס : הפסק להיות פרחח — כולכם יודעים ששמי אינו סוקראטס, אלא שאיני

יכול להיזכר בשמי בשום פנים... סדיאס, משעות הבוקר המוקדמות ניסיתי

בכל המאמצים להיזכר ו...אתה יודע בדיוק מה נתארע לי — מתי אתה מוציאני

להורג?

סדיאס : אתה תולך ומומת בעצם שעה זאת, סוקראטס.

סוקראטס : סוקראטס... איני מבין מלה מכל אשר אתה שח עימי.

סדיאס : אתה מתרגש, וזה מפריע לך להתרכז ולהיזכר במאורעות.

סוקראטס : סידיאס, קח כיסא ושב ועזור לי לחזור אל הימים האחרונים כדי שלא
 אמות פתאום כבהמה. המאורע האחרון החי בזיכרוני הוא הפגישה ביני ובין
 קציני־המטה. גם אתה השתתפת בה.
סידיאס : כן, זה היה ביום השלישי.
סוקראטס : ובאותה פגישה החלטנו שיש להפוך את הסדר הישן, לא כך ?
סידיאס : ודאי. ואומנם, הפכנו את הסדר הישן.
סוקראטס : אם כך, מדוע איני שולט, בהתאם לתוכנית ?
סידיאס : משום שבינתיים נשתנו כמה וכמה נתונים.
סוקראטס : אתה הבטחת לי את תמיכת הצבא. האם קיימת הבטחה זו ?
סידיאס : לא !
סוקראטס : הרי שזו בגידה מהסוג השפל ביותר.
סידיאס : לאו דווקא. בישיבה נוספת של המטה העליון הוחלט שאתה נוכל, וביקשת
 להוליך שולל את כל תומכך.
סוקראטס : אילו הבלים אתה מגבב ?
סידיאס : אתה רצחת את טיראן !
סוקראטס : ובכן, מה רע בכך ? מכאן צריכה היתה להתחיל המהפכה. הוא היה מגול.
סידיאס : כדברייך. אלא שהוכח שאתה היית מאוהב באשתו...
סוקראטס : להיכן אתה חותר ? זה רעיון חמוד מאוד. אתה יודע היטב שכל הצבא
 היה מאוהב באשתו — היא היתה האשה היפה ביותר בכל היבשת, והיא היתה
 מאוהבת בצבא כולו.
סידיאס : אתה הרבית לצאת עימה.
סוקראטס : תינוק מחותל שכמותך... (מחמיד) מה היה לאחר ישיבת המטה הכללי ?
סידיאס : הוחלט להעמידך לדין באשמת התנשאות ושלטון־יחיד.
 (שאהות. סוקראטס פורץ בצחוק).
קריין : מדוע אין הוא משליך את הכנסת בפרצופו של סידיאס ?
סוקראטס : ואז יצא דיני למוות — התשתה כוס מים קרים, סידיאס ?
סידיאס : הן, לא !
סוקראטס : (מוזג לעצמו ולועג) הן, לא. סוקראטס... אני זקוק לה מאוד — אתה
 נחמד, סידיאס, לבוש חליפה שחורה ועניבת־פרפר, כמו המלצר שלי... כיצד
 עבר עליך היום הראשון בסדר החדש ? ... אינך חייב לענות לי על כך. תוכל
 לכתוב ספר־זיכרונות ולהשתכר יפה, אלא שאל לך לכתוב על אלה שמתו,
 כי אם על האנשים שנותרו בחיים...
סידיאס : (באי־נוחות) סוקראטס, זמני דוחק. באתי להיפרד ממך.
סוקראטס : מתי אמות לחלוטין ?
סידיאס : בעוד שעה לא יישאר ממך הרבה... הרשה לי ללחוץ את ידך. סוף־סוף
 הן הרבינו לחשוב יחד.
סוקראטס : ההה — ומלבדך לא בא איש ?
סידיאס : אשת טיראן.

סוקראטס : סידיאס ! המטופשת הנחמדה הזאת ! שלח אותה אלי והישאר בחוק.
(סידיאס יוצא. טריקת הדלת. אך סוקראטס קורא אחריו) ואמור לבעל-ביבר
המנוולים- שלך שישלח קוניאק משובח ושהרמין לא תשכח להביא עימה
מניפת-זבובים (צוחק. הקריין צוחק אף הוא ונשמעים 4 הצלילים. סוקראטס
שורק מנגינה).

קריין : גיבורנו מסתרק, מתקין עניבתו, רוכס את מעילו העליך ומצפה.
סוקראטס : (מהמהם כמעט בעליזות) „סוקראטס יוצא היום להורג”... (משתעל).
קריין : הנה העיתון המזהם הזה —
(נכנסת הרמין)

סוקראטס : (מחפעת) הרמין — — את יפה ביותר !
הרמין : (מתנפלת עליו) אהובי —
סוקראטס : רגע, רגע... הרמין, תחילה עליך להביע לפני את השתתפותך בצערי,
ובקול עמוק, ואז נוכל לעבור לחלק היותר משעשע של פגישתנו.
הרמין : אני — מצטערת באמת — אני אמרתי לסידיאס שזו ממש תוצפה מה שעוללו
לך — זה לא הוגן — אני מצטערת...

סוקראטס : הו, זה נחמד מצידך — אין זה מבהיל אותך במקצת להימצא במחיצתו
של אדם שבעוד... הו, הבלים ! הרמין, האם כל האלמנות נראות יפות
ומאושרות כליכך יומיים לאחר מות בעליהן ?
הרמין : זה ניסוח משמין, חביבי.

סוקראטס : אינך כועסת עלי, שרצחתי את בעלך ?
(הרמין פוקעת בצחוק).

סוקראטס : את אינך כועסת, אם כך !
הרמין : אני שנאתי אותו.
סוקראטס : שנאת ? מדוע ?

הרמין : היתה לו נקודה שחזרה ליד הטבור, וזה היה מגוחך ומגעיל.
סוקראטס : הו ! (שניהם צוחקים) יודעת מדוע רצחתי אותו ? משום שהוא היה עריץ
שפל ו...הרשי לי לנסח את הדברים בצורה ברורה יותר — משום שאני
אהבתי אותך מאוד, מאוד, מאוד... (מחבקה בעוט, היא מנסה להשתחרר ממנו).
הרמין : אל תאלצני לצעוק.

סוקראטס : כבר אינך נענית לנשיקותי... כרצונך ! (שהות, רועד במקצת) הרמין,
הביטי בפני, האינני תלך ומחוויר ?

הרמין : (בקול מעטשה) מעולם לא נראית טוב מזה !
סוקראטס : לא זו הדרך. (רציני) מה שמי ?

הרמין : הפסק להיות מגוחך !
סוקראטס : (מאיים) הרמין...

הרמין : איני יכולה לומר לך.

סוקראטס : האם מישהו אסר עליך את הדבר ?
הרמין : לא !

סוקראטס : אם כן, מדוע מסרבת את לענות לי על שאלה פשוטה זו ?
 הרמין : זה עלול לזעזע אותך.
 סוקראטס : הו, רצוני להזדעזע בנוכחותך, גבירתי, את מבינה — הגיע הזמן
 שאזדעזע !
 הרמין : אלהים !
 סוקראטס : אם אני מצא חן בעיניך, הסתלקי לכל השדים הרחוקות !
 הרמין : (נדהמת) סוקראטס !
 סוקראטס : סוקראטס ?
 הרמין : (מתחרטת) הו, אני, אני לא התכוונתי — אתה נראית לי פתאום סעות
 סוקראטס.
 סוקראטס : הזקן הקרחת, הו ?
 הרמין : ההה !
 סוקראטס : הו, זה בסדר גמור, הרמין — ממילא אני הולך ומתחסל — היאח ! (נכנס
 נער).
 גער : קוניאק, אדוני !
 סוקראטס : (מתנער) הגעת בזמן, (הנער יוצא) כוסית ? ... (מוחג) האם תצאי עימי
 הערב, אם אזמינך אל הביתן הירוק ?
 הרמין : (מתנערת) לכל מקום שתחפוץ !
 סוקראטס : (פורץ בצחוק) הו, אך אני כבר לא אהיה יותר הערב.
 הרמין : (בפשטות) הו, כן... (השניים צוחקים).
 סוקראטס : יודעת מה שמפתיע אותי, חמודה — אני חש עצמי מצויק ואיני יכול
 להאמין שבעוד שעה אהיה פגר !
 הרמין : (מוחה) סוקראטס !
 סוקראטס : (בלעג) ואני חשבתי שיש לך סימפאטיה מיוחדת, וטעם טוב, והבחנה
 דקה בבחירת פגרים.
 הרמין : למה אתה מתכוון ?
 סוקראטס : יודעת את יפה למה אני מתכוון. זוכרת את מי רצח את בעלך המנוח ?
 הרמין : שוב אותו נושא ?
 סוקראטס : והיכן נרצח בעלך המנוח, הרמין ?
 הרמין : במיטתי !
 סוקראטס : כן, במיטתך ! זה היה רעיון גאוני שלך. את ידעת יפה באיזו שעה אבוא,
 ואת ידעת כיצד לשעשע את הטיפש הזה, שנרדם לצידך כתינוק תמים. מאוחר
 יותר שכבת עם פגר עד הבוקר.
 הרמין : איך תעיו !
 סוקראטס : שיתפת עימי פעולה בצורה הנכונה ביותר. כל אנרחית היתה גאה במעשה
 מפואר כזה.
 הרמין : מדוע מבקש אתה להיות שפל דווקא בשעה זו ?
 סוקראטס : בבוקר הלכת וסיפרת למטה הכללי שלי, שביליתי איתך את מחציתו

השנייה של הלילה, ואז אסף סידיאס, שקינא בי אהב אותך, את הקצינים
 וישב ישיבה שנייה — ואני בעוד שעה קלה מומת, וחסל!
 הרמין: ריבון העולמים, מעולם לא עשיתי גבלה שכזאת. לא הייתי מעזה, סוקראטס!
 סוקראטס: (מגחך) עוד כוסית קוניאק?
 הרמין: כן!
 סוקראטס: איני מאמין שסידיאס המציא את המעשייה הזאת בראשו הגבוה.
 הרמין: לו יכולתי להוכיח לך את נקיון כפי בטרם תמות!
 סוקראטס: האם תעשי הכול כדי להוכיח זאת?
 הרמין: הכול!
 סוקראטס: עוד כוסית קוניאק?
 הרמין: הו, לא! (שהות).
 סוקראטס: ריצחי את סידיאס!
 הרמין: (נדהמת) את סידיאס?! סוקראטס!!
 סוקראטס: ובכן?
 הרמין: ומי ישלוט בעם? הרי אתה מת?
 סוקראטס: את! כן, את! איש לא יתנגד, בתנאי שתענדי את אות השולט של הסדר
 החדש על חורך!
 הרמין: (שהות) סוקראטס, אתה גאון! (מתחבקים).
 סוקראטס: (בלחש כמעט) כן, אנו נמצאים בביבר של גאונים — (מוסיקה מעבירה
 אותנו אל הבאר של המלון. שם ממשיכה תיזמורת המלון בנגינת אותה
 נעימה).

סידיאס: (צחוק) אני מעריץ אותך, פרופיסור, אתה גאון! הוא נראה עלוב כל-כך!
 רק במאמץ מרובה הצלחתי להתאפק מפרוץ בצחוק! הוא טוען שאינו יכול
 להיזכר בשום דבר שקרהו לאחר המשפט... הוא אינו מבין כיצד יכול היה
 הדבר לקרות לו... (שותים) האם הגיעו מיברקים לסוקראטס (בלעג)?
 פרופיסור: שלושה.
 סידיאס: מה כתוב בהם?
 פרופיסור: לא פתחתי אותם.
 סידיאס: בכל הקדוש לך, למי אתה מחכה? (קורע מעטפה ראשונה ופורץ בצחוק)
 שומע? איזו קומדיה... (קורא ברפרוף) „סוקראטס, אל פחד. אנחנו איתך!”
 (קורע מעטפה שנייה וקורא בקול דיטורי) „סוקראטס, תמיד איתך!”
 (קורע וקורא בלעג) „סוקראטס, שלך אנחנו!” (צחוק קולני).
 פרופיסור: האם זה כה מצחיק, סידיאס?
 סידיאס: חוש הומור של סטודנטים בטלנים ורעבים!
 פרופיסור: כרצונך.
 סידיאס: (מרצין במקצת) מה אוכל אותך, פרופיסור?

פרופיסור : הצלחנו במהירות רבה מדי.
סידיאס : אתה רגיל לעמול קשה על תגליותיך, שנים רבות, הנה? ... את תגלית
השלטון באדם גילה כבר האל בגרשו אותו מגן העדן וקיין בהורגו את אחיו...
(לוחש) כל מי שיכול היה לתבוע חלק בסדר החדש איננו (מגחך), אחר כך
מרצי! חוץ ממך...

פרופיסור : הבירה אינה משובחת היום.
סידיאס : הן, כן — (שהות) חוץ ממך, אך איני ירא אותך, פרופיסור. אנו ניטיב
לשבת יחד — (יורק) איזו בירה מחורבנת! (למלצר) זו בירה זו? מזוג
את הבירה הישנה שהסרת!

פרופיסור : אני חושש מהעם!
סידיאס : העם? מיהו הגיבור הזה? אתה אימנם פרופיסור למדעי החברה, אך העם
שבספרים הוא משוה שונה לחלוטין מזה המאכלס את הבתים והעולם.
הוא אינו יודע דבר ממה שפרופיסורים כותבים עליו בספרים; משום כך
אין הוא מתנהג כפי שהם היו רוצים שהוא יתנהג.
פרופיסור : אלא שיש עם המסתובב ברחובות, ולו חוש ריח כלכלבי המשטרה
ההולכים בעיקבות הפושעים.

סידיאס : (בחיימה) בלום פיך! אנו הבטחנו לו לחם, מלחמה ותוצאתם לתורג של
הבוגדים, ואת הבטחותינו נמלא. (בסארקאזם) לא כך, פרופיסור, הרי אינך
מוג'לב כזה!

פרופיסור : כן, סידיאס.
סידיאס : (מתקן) כן, הוד-מעלתו סידיאס!
פרופיסור : כן, הוד-מעלתו סידיאס. (המוסיקה מתרעשח).
קריין : אימתי הספיק סידיאס ללמוד את כל הגינונים המלכותיים האלה? ... רק
אתמול פרץ את כלזבו בביבר, וכבר הוא לובש כפפות ואינו נושך בלא חיוך,
והוא יודע שכל החיות בביבר שואפות לפרוץ את כלוביהן וללבוש כפפות
וללמוד לחיך...

✱

סוקראטס : פרופיסור...! מה נאה מצידך שבאת לבקרני!
פרופיסור : (מתפלא) הרמין!
הרמין : בוקר טוב, פרופיסור — הרשה לי להשאירכם לבד. אני ממרת אל סידיאס.
פרופיסור : הן, ודאי!
הרמין : להתראות, סוקראטס!
סוקראטס : היי! היי! (יוצאת) לבלר הסדר החדש, מעולם לא הערצתיך יותר מבשעה
זו. האם תועלית בדרגה?

פרופיסור : הנני נשיא האוניברסיטה בעיר העליונה.
סוקראטס : לזאת שאפת כל ימך — הגעת, אם כן, אל הנחלה.
פרופיסור : אף אתה נתאוות לעלות לדוכן זה.
סוקראטס : הן...אפשר שכן, אלא שהכול לוט בזיכרוני באיזה ערפל מגוחך — כל

שאזכור הוא שאף אני הייתי פרופיסור באותה אוניברסיטה, לא כך ?
 פרופיסור : פרופיסור למדעים הקלאסיים.
 סוקראטס : תרבות יוון הגדולה ! וחיברתי איזוהו ספר על זכויות האדם בריפובליקה
 ...מה היה שמו של אותו ספר, פרופיסור ?
 פרופיסור : „העריץ והאזרח בתורתו של סוקראטס“.
 סוקראטס : של סוקראטס ? ... (בחולשה) דומה שאיני חש עצמי בטוב, פרופיסור.
 פרופיסור : שב לנח ונשום עמוקות, זה יעזור לך.
 סוקראטס : הו, תודה... יודע אתה מה ביקשתי לומר באותו ספר — שיותר מכל
 צריך השליט לחנך את האדם... יש לבנות בתי-ספר יותר מכל דבר אחר
 במדינה, והכול צריכים ללמוד ולהחכים. מי שאינו מסוגל ללמוד, יומת בטרם
 יקום וימית אחרים... — שיותר מכל בעל-מקצוע אחר במדינה, יוכר המורה
 כמו שברשותו התפקיד הנעלה ביותר, והוא יושבע באלוהים לומר את האמת
 ורק את האמת. פרופיסור, האם קרא מישהו אותו ספר ?
 פרופיסור : חוששני שמעטים מאוד.
 סוקראטס : הוא לא היה כתוב בצורה מעניינת. פרופיסור, הוא בטובך למוזג לי
 כוס מיים ולהתיז בפרצופי.
 פרופיסור : כרצונך, סוקראטס. (מתז מיים הנמהלים במוטיקה, המחזירה אותנו אל
 אולם המלון).

✱

הרמין : (צוחח בשמחה) סידיאס !
 סידיאס : הרמין — — כיצד מרגיש סוקראטס ?
 הרמין : מעולם לא חש עצמו טוב יותר.
 סידיאס : הו — הו...
 הרמין : (בהתחננות) אני אהבת אותך, סידיאס, חמודי.
 סידיאס : (בהתראה ובהתפנקות קלה) הרמין !...
 הרמין : האם לא אמרתי לך זאת מעולם ?
 סידיאס : (רציני) מה את מתכננת ?
 הרמין : דבר־מה איום — את נשואינו !
 סידיאס : (נדהם משמחה) הרמין ! (מנשקה) — מחר נחוג את נישואינו.
 הרמין : כרצונך, מותק !
 סידיאס : בואי ונפרסם זאת בכל העיר !
 הרמין : קודם כוסית קטנה של ג'ין, אני חייבת להיות אמיצה מאוד...
 סידיאס : נחש ערום שכמותך !
 הרמין : סידיאס — חמודי... (מוטיקה והתזת מיים שנייה).

✱

סוקראטס : הו, מספיק, פרופיסור, אני חש עצמי הרבה יותר טוב... ובכן, אינך מסכים
 עימי שאין לשליט תפקיד חשוב מאשר לחנך ?
 פרופיסור : לאיזו מטרה ?

סוקראטס: כדי שיזכרו לחשוב בעצמם. כדי שלא יהיו עדרים — כדי שיגלו את האמת.

פרופיסור: אלא מה צורך באמת, אם איש אינו מאמין בה?

סוקראטס: ואתה הבטחת לי את תמיכת האינטליגנציה כשתיכננתי את ההפיכה.

פרופיסור: לא! אתה טועה!

סוקראטס: אם כן, מה היתה האסיפה בביתך?

פרופיסור: מסיבת-חברים של סוף-שבוע על כוס קפה.

סוקראטס: ומה הוחלט באותה מסיבה?

פרופיסור: לתמוך בכוחות המתקדמים במדינה!

סוקראטס: ומי היו הכוחות המתקדמים במדינה?

פרופיסור: איני חושב שאני מיטיב לזכור את הדבר!

סוקראטס: בוודאי — אלא שכולכם ידעתם את שחיתותו של טיראן. הוא הוציא

את בנינו להורג במלחמותיו כדי להנציח את שמו בהיסטוריה. בעוד עשר

שנים לא היה נותר תינוק בריא אחד בעם הזה! בשם מה נעשו כל הנוראות

האלה?

פרופיסור: ואתה היית משרת כמפקד בצבאו של טיראן, אם אינני טועה!

סוקראטס: כן! היה זה לפני חמש שנים, כשעזבתי את הקאתדרה שלי באוניברסיטה

שלכם. משם לא יוכל אדם לשנות דבר במדינה הזאת. הייתי צריך להוכיח

לכם שאף אני יכול לשפוך דם, ורק אחר כך לומר לכם את דברי. מדוע לא

תמכתם בי?

פרופיסור: בישיבה נוספת ומכרעת של האינטליגנציה הוחלט לא לתמוך בך.

סוקראטס, השילטון הוא הכוח, ואתה ביקשת להעלות את האמת והחוכמה.

בעזרתן אפשר לכתוב את הספרים היפים והעמוקים ביותר, אך לא לשלוט

אפילו שעה אחת. אתה ביקשת לפזר את מועצת הגניראלים ומושב השרים

המיוחדים, לבחור במספר רב של אישים אורחיים ולתת בידם את הדבר

המסוכן ביותר והחשוב מכול, את כוח ההחלטה ואת כוח הביצוע.

סוקראטס: ומי ראוי יותר מן החכמים לשבת ולקבוע תחומים וחוקים ולדעת להבחין

בין טוב ורע, בין מותר ואסור... (שהות. ברצינות) אינני מצחיק אותך.

פרופיסור?... יודע אתה, כמה קל להחריב עולם של נמלים — מביאים עפר

זה לתוך מחילה זו, והן חונקות אלו את אלו. כל-כך קל!... (צילצול בטלפון).

פרופיסור: כן, את מי?... רגע אחד... (לטוקראטס) נציגת חברת-הנשים שואלת אם

היא תוכל לבוא ולהביע באחניך את תנחומיה?

סוקראטס: לא! שתשלח אלי את תנחומיה בדואר. זה יספיק בהחלט!

פרופיסור: (בטלפון) אני מצטער... כן! הו, על לא דבר!

(נכנסים הרמין וסידיאס).

הרמין: (קיצרת נשימה) סוקראטס...

סוקראטס: מה קרה?

הרמין: (בא-נחוחות) חשבתי שכבר... (סוקראטס מגחך) לסידיאס יש משהו חשוב

לומר לכם.

סידיאס : ידידי, אחלו לי כל טוב, אנו נישאים מחר.

פרופיסור : (מוחה כפיים) ברכותי הלבביות!

סוקראטס : (נדהם וביטיות) הרמין, את כוכב עולה בסדר החדש.

סידיאס : אני מצטער, סוקראטס, שלא תוכל להיות נוכח בטקס זה, תחסר לנו.

סוקראטס : לא נותר לי, אם כן, אלא לאחל לכם הצלחה רבה.

הרמין : (נושקת לסוקראטס) תודה, סוקראטס.

סוקראטס : אם כן, הבה נרים כוסית לחיי הזוג החדש. (מוזג, צוחקים) אני הולך ומת

לעיניכם, ודומה שזה משעשע את כולנו.

סידיאס : הרשה לי להיות לפה לנוכחים כאן — אנו מודים לך מאוד, סוקראטס.

סוקראטס : (מקישים כוסות) חן-חן. אך הודה נא באוזני שכל שעשיתי לטובת העם

עשיתי.

הרמין : העם? מיהו זה?

סוקראטס : מיהו העם?... הו, אני איני יכול להתרכז עכשיו. שאלו את ידידי הפרו-

פיסור, המומחה למדעי-החברה.

פרופיסור : אני מעדיף לא לענות על שאלה בלתי-מוגדרת זו.

סוקראטס : אבל, רבותי הנערצים מאוד, מהו שנתתם לי, והוא הולך ומכלני, והכול

כאילו לא איכפת לי ואינו מסתבר לי, ואין לו כל מובן בעיני, והדברים נטולי

ענין מכדי שאטרח להתבונן ולחקור בהם?

סידיאס : הוצאנו ממך את החוכמה.

סוקראטס : ריבון העולמים, כיצד עשיתם זאת, הן זה מעשה אלוהים?

סידיאס : שיחררנו שריר קטן במוח האחורי שלך.

סוקראטס : ותו לא?

סידיאס : האמן לי, סוקראטס!

סוקראטס : (מעוות פניו בגיחוך) מסתבר, אם כך, שאני הולך ומשתטה לעיניכם עד

שאהיה לשוטה גמור כעבור זמן שאתם קבעתם מראש, בהתאם לתוכנית.

סידיאס : למרבית הצער, התשובה היא חיובית.

סוקראטס : אם אמת בדבריך, הרי שאתם עדים להפיכת אדם לחייה, בהבדל אחד —

שהוא חסר כוח.

סידיאס : כדבריך.

סוקראטס : וזה דין המוות שנגזר עלי — להשתטות ואחר-כך למות?

סידיאס : בדיוק.

סוקראטס : ומה מתכוונים אתם לעשות בסוקראטס השוטה, אם מותר לי לשאול?

סידיאס : סוקראטס יעשה זאת בעצמו.

סוקראטס : כיצד? אדם חסר דעת אינו יכול לעשות דבר, אף לא לנקוף אצבע, או

להגיד עפפת.

סידיאס : אנו נשמש לך כדעת — הפרופיסור יעשה זאת ברצון רב.

סוקראטס : הו-הו... מה הגון מצידכם. רצונך לומר שאני אפעל בהתאם לרצונותיכם,

שיהיו אף רצוני, ולא אדע על כך ?

סידיאס : כן !

סוקראטס : זוהי התעללות מחוכמת עד להפליא. אני תמיה שלא חשבתי מעולם בכיוון זה. ובכן, אני אהיה שליחו ומבשרו של הסדר החדש...
פרופיסור : אלא שאין אנו שולטים בנפש האדם. ברגע שהצלחנו להוציא ממך את החוכמה, באותו רגע עצמו התחלת למות — מוכרח אני להודות שאין הסדר החדש כל-יכול.

סידיאס : אין רע במותו של אדם למען הסדר החדש...

סוקראטס : אך אף אם אמות, את העם לא תנצחו.

סידיאס : אינך מכיר אותם, סוקראטס.

סוקראטס : לעולם לא תחסלו אותו. (רעש ההמון בחוץ).

סידיאס : התשמע אותם ?

סוקראטס : מה הם צוחים ?

סידיאס : הקשב ! (שהות).

סוקראטס : (נבהל) מדוע הם רוצים זאת ?

סידיאס : הם רוצים להתעלל בגופתך !

הרמין : מנוולים !

סוקראטס : הו... הם בחזרים משונים... אתם יודעים מה חסר להם לכל מיליוני

האנשים שם למטה — האומץ שלא לקפוץ אל האש בכל פעם שדם רואים

אש !

פרופיסור : האם לא תרצה לומר להם את דברך האחרון ?

סוקראטס : אתה חושב שעלי לומר להם דבר-מה ?

פרופיסור : אפשר שמיתתך תהיה חשובה בעיניהם מחיך.

סוקראטס : אתה אומר דברים של טעם, אלא שאיני יכול להבינם עתה... איני יודע

מה לומר להם, ראשי כה לזהט...

פרופיסור : אין דבר פשוט יותר מאשר לדבר אל ההמון — רשאי אתה לומר להם

כל מה שעולה בדעתך.

סוקראטס : בדעתי ? כן! השתק אותם, פרופיסור !

פרופיסור : (בקול) אזרחים נכבדים, סוקראטס מבקש לומר לכם את צוואתו !

(קריאות).

סוקראטס : הם שמחים כאילו עמדו לחזות עתה בהופעתו של מוקיון בקירקס...

פרופיסור : (בתקיפות) סוקראטס, דבר אליהם !

סוקראטס : ידידי, אני עומד למות, ומזה זמן רב נתאוויתי לומר לכם כמה מלים

לא-נעימות ביותר — אני אוהב אתכם... אלא שדבר לא איכפת לכם ודבר

לא תזכרו. כשם שאתם מולידים את המושיעים והגיבורים, כך תוציאו

להורג. אך אל פחד — הרי תוסיפו ותלדו מושיעים חדשים. אתם נותנים

לכל דורש את עשר אצבעותיכם ושתי עיניכם וחיוכם וכל דמכם, אלא שזה

הדבר המבהיל אותי ביותר, בסופו של דבר... (צווחות, אין הוא יכול להמשיך).

מגמגם בתוך הרעש בקול חלוש) **האף אתם מוצאים להורג?**

(סידיאס משתעל)

פרופיסור: זה היה נאום גדול, סוקראטס.

סוקראטס: (תוהוה) פרופיסור, נדמה לי שאיני יודע מה אני שח... העם שונא אותי

מאוד!

פרופיסור: משום שאתה אדם רע, סוקראטס!

סוקראטס: אדם רע... האם הגיעו למסקנה זו בבית-הדין הגבוה לצדק? (לסידיאס)

אמור לי, סידיאס, האם טענתי דברים של טעם באוזני השופטים שלי?

סידיאס: הדברים עשו עליהם רושם כביר.

סוקראטס: הו!... (מגחך) ודאי... (קולו טרוף במקצת) ברשותכם! (מוזג לעצמו כוס)

התרשו לי לשאת את נאומי הגדול בשנית לפניכם?

הרמין: (נחרדת) סוקראטס...

סוקראטס: הו, הרמין... נבית, פרופיסור, שאתה השופט. אתה תשאל אותי: נאשם,

מה יש לך לומר להגנתך? או כל דבר העולה בדעתך, בסדר?

פרופיסור: (באיי-נחות) בסדר. (שהות) מי אתה?

סוקראטס: מי אני? (הכול מגחכים באי-נחות מרובה).

פרופיסור: נאשם, מה יש לך לומר להגנתך?

סוקראטס: כבוד בית-הדין, המותר לי לומר להגנתי כל מה שמתחשק לי? ... כל מה

שעולה בדעתי בשעה זאת? ... (מצחק כשוטה) דבר אינו עולה בדעתי. אולי

יכולתי להציל את עצמי אם הייתי אומר לכם דבר-מה. (מרציף) מה מוזר,

דברים רבים היה לי להשיעכם! האם מותר לי לומר משהו על הצדק? מי

ייתן ואוכל לנסח את הדברים מבלי לפגוע בכבוד בית-הדין... נכון הוא שאתם

עושים היסטוריה, אך אין זו סיבה מספקת לא לחשוש ממנה! ... האין זה מספיק

כדי להגן על עצמי? ... לכאורה, הייתי צריך לדבר על עיוות הצדק, אך לא

זה המקום והזמן. דעו — לאדם לא נותר דבר מלבד הצדק ובית הדין, עתה

יכול אני לומר שלא נותר לו דבר... זה הכול! כבוד השופט, בקשתי האחרונה

היא — הרשו לי להתפלל...

פרופיסור: למי?

סוקראטס: לאלוהים! ... (צוחקים).

הרמין: זה היה מצויין, סוקראטס!

סוקראטס: (ברצינות משונה) אילו הבלים אני אומר... צריך הייתי עכשיו לפרוץ

בצחוק על שאני אומר טפשויות כאלו... מדוע איני פורץ בצחוק, פרופיסור?

(הפרופיסור משתעל) האינכם שומעים את הים? כמה גופות ייפלטו הלילה?

עם שחר תהיינה מוטלות על החוף גוויותיהם של המאבדים עצמם לדעת, של

השוקעים עם ציי המלחמה, ושל הלווייתנים הנקובים בטורפידות... מכולם

תוכלו להבין שמן-מאור נפלא ללפיד החירות... (פורץ בצחוק איטי, הנקטע

עם היכנס נערת-הפרחים). מיהי הנערה הזאת? איני מכיר אותה!

פרופיסור: זו נערת-הפרחים.

סוקראטס : האם מותר לה להיכנס לכאן — האם מרשים אתם לה להופיע בחברה זו ?
(סִיִּדְיָאס צוּחַק).

סוקראטס : מה היא מבקשת ?

הרמין : לשים פרחים בעציץ שעל השולחן.

סוקראטס : וזה מעשה רע, אדוני הפרופיסור ?

פרופיסור : האמן לי, איני יודע.

סוקראטס : הרשאי אני לתת לה את הרשות ?

הרמין : אין כל רע בפרחים !

סוקראטס : חו גם דעתו של שליט הסדר החדש ?

סִיִּדְיָאס : איני יכול להסתייג הפעם.

סוקראטס : ובכן, רשותי נתונה לך, עלמתי.

נערת־הפרחים : תודה, אדוני.

סוקראטס : (להרמין) האם היא עלמה יפה, הרמין ?

הרמין : עניין של טעם — לדעתי יש בה יופי זול המעורר בי סלידה.

סוקראטס : (מגחך) קנאתנית עד לקצה צפורניך ?

הרמין : ולדעתך ?

סוקראטס : (בטון מלעיג של נאום) היא העם !

הרמין : העם ? העם הוא יפה ?

סוקראטס : זה עניין של טעם... (ניגש אל הנערה) נערה, מה שמך ?

נערת־הפרחים : דידי, אדוני.

סוקראטס : את בטוחה בכך, נעתי ?

נערת־הפרחים : הו, ודאי... למה אתה מתכוון, אדוני ?

סוקראטס : האם זה פשוט כל־כך לאדם לזכור את שמו ?

נערת־הפרחים : חושבת שכן, אדוני.

סוקראטס : קירבי נא אלי — (לוחש) האם את יודעת מי אני ?

נערת־הפרחים : לא, אדוני — אתה אדם מפורסם מאוד.

סוקראטס : אין די בכך לאדם למען יוכל להוסיף ולחיות.

נערת־הפרחים : מי ייתן וידעתי כיצד לעזור לך.

סוקראטס : צאי ושאלי ברחוב מיהו האדם המוצא היום להורג — מה היה שמו ?

יש לכך חשיבות ממדרגה ראשונה.

נערת־הפרחים : הן !

סוקראטס : איני רשאי לבכות בנוכחות נערה חמודה וקטנה שכמותך.

נערת־הפרחים : כן, אדוני ! (יוצאת).

סוקראטס : מי שלח את הפרחים היפים הללו ?

סִיִּדְיָאס : תלמידי בית־ספר אחד.

סוקראטס : הו...סִיִּדְיָאס, עזור לי להגיע למיטה... דומה שרגלי נתאבנו במקצת...

סִיִּדְיָאס : התאמץ, סוקראטס, לשאת את הכאבים.

סוקראטס : אל פחד, מעולם לא היה לי אומץ רב כל־כך כמו בשעה זו, אולי משום

שאני נוקק לו פחות מבבל פעם אחרת. כיצד תדע, פרופיסור, בבוא אלי המחת?

פרופיסור: הוא יבוא אליך לאיטו, מן הרגליים, ובהגיעו אל ליבך תמח! (נער נכנס).
נער: מר סידיאס, מיברק.

סידיאס: כן. (הנער יוצא. סידיאס פותח את המעטפה).

קרייך: (נשמעים 4 הצלילים הידועים) הוא בוחאי לא יקרא באוזניו את המיברק הזה — בבוא מיד למטה. בצפון פרצה מרידה. סידיאס מן העיר העליונה

איננו מחזיר, הוא יאמר בפשטות —

סידיאס: אני מצטער, עלי למזר לעבודתי — התבואי, הרמין?
הרמין: כן — כאן לא נותר לנו כבר דבר... (יוצאים).

סוקראטס: מה השעה, פרופיסור?

פרופיסור: שעה אחת לפני הצות.

סוקראטס: ואני חשבתי שהרבה יותר מאחר... כל זה צריך היה ללכת הרבה יותר

מהר... (שהות) מדוע לא ניצחתי אתכם — הרי כולכם מנוולים, פרופיסור?

מה היתה כאן הטעות? מה לא הבאתי בחשבון? החזק בבירכי, פרופיסור...

איני חש אותן עוד... (מתחך במאמץ) אינו שלימות, איזה דיוק, כמו פצצת-

זמן (מונגינה רעשנית, ואנו באולם המלון המלא עיתונאים).

סידיאס: (צועק) לכל הרוחות, מי אתם? מה אתם מבקשים?

עיתונאי א': האם נכון הדבר שהצבא נתחלק בין הגניראלים ומקבל פקודות ממפקדים

שונים?

עיתונאי ב': לכמה זמן יספיק הלחם?

עיתונאי ג': מתי תפרוץ המלחמה שהבטחת לעם?

עיתונאי א': האם סוקראטס מת?

סידיאס: חבר שוטים — הוא מת! שומעים? שומעים כולם? סוקראטס מת!...

(שהות) תמצאו את גופתו בחדר שבקומה העליונה (ריצה מבוהלת במדרגות,

פריצת הדלת ונצירה פתאומית).

סוקראטס: (בחולשה) ...איני חש עוד את בטני, פרופיסור!

פרופיסור: מי הירשה לכם להיכנס לכאן? מה רצונכם? (שקט).

סוקראטס: מי כל האנשים האלה, פרופיסור, האם הם האנשים שלנו? הם בוודאי

באו להביע לי את תנחומיהם...

פרופיסור: אלה הם העיתונאים, סוקראטס.

סוקראטס: מה הם מבקשים? הודעה לעיתונות? היכן טעיתי בחישובי, פרופיסור?

פרופיסור: (צועק) זה הכול! זה הכול! רבותי!... (חובט בדלת).

סוקראטס: כן, זה הכול! — אני חושב שאני...

פרופיסור: אני מצטער, אדוני!

סוקראטס: פתח את התלך, רצוני לשאוף קצת אוויר צח.

פרופיסור: כן, סוקראטס...